

- 753 -

Nr

443 448

1916, 5 grudnia, Kraków - List do Emila Bobrowskiego w Dęblinie.

Kraków, 5 XII [1]916 r.

Kochany Doktorze!

List Wasz otrzymałem¹. Komunikuję Wam szczegóły mego pobytu w Lublinie. Propozycję "mitarbeiten"² w wojsku odrzuciłem³, gdyż nie mogę pracować w systemie nie obiecującym żadnego powodzenia, a dającym zatem w skutkach tylko rozdrażnienie wzajemne. Co do Rady Stanu - wobec tego, że jest nominowana - pozostawiłem kwestię otwartą i zależną od nominantów, czy przy moim krytycznym stosunku do systemu pracy przy wytwarzaniu wojska mogą owi nominanci mieć mnie w tej Radzie Stanu. Tym się rozmowy skończyły. Stąd wnoszę możecie, że nie zmieniam w niczym teraźniejszej taktyki. W samym Królestwie wszystkie abstynenckie żywioły podniosły ogromnie głowę i idą na utracenie sprawy wojska zupełnie albo przynajmniej na jej odwleczenie. Chcę na razie, idąc też na abstynencję, wymusić na okupantach możliwie dużo ustępstw z łajdackiego systemu dotąd stosowanego i jak najwięcej wywalczyć dla samodzielnej pracy polskiej. Ale za to najzupełniej pewności nie mam, czy w ogóle teraz w moim losie cokolwiek się zmieni, czy do Warszawy pojedę.

Wy do Warszawy jedźcie i wszelkie sprawy związane z Dep[artamen-tem] Opieki i Szpitalnictwa próbujcie przepchnąć. Będzie to ważna próba - próba przeciwstawienia pomysłom feldwebelsko-niemieckim i austriackim pracę naszą z współpracą z polskim społeczeństwem.

Mam nadzieję, że gdybyśmy się nie spotkali w Warszawie, zechcecie może wpaść do Krakowa, byśmy mogli się rozmówić. Uściśnienia.

J[ózef] Piłsudski →

Naturalnie, w akcji werbunkowej nie biorę udziału i przeciwsta-

wiam temu POW i podobne organizacje.

Odpis, maszynopis.

AAN, Oddział VI, Akta K. Świtalskiego, sygn. 2, k. 86. Odpis
K. Świtalskiego z oryginału przechowywanego w Archiwum Instytutu

Jaromir Józefa Piłsudskiego w Warszawie. Także Emil Bobrowski, Pamiętniki
1912-1918, t. 3, Ossol., rkps 12004/I, k. 1709, 1711.

Przypisy

¹ AAN, AJAP, sygn. 2, k. 156-157: E. Bobrowski do J. Piłsudskiego,
[Dęblin] 19 listopada 1916.

² "Litarbeiten" (niem.) - współpraca.